

KULTURNI DOM
NOVA GORICA

Glasba

Galerija

Film

Ponedeljek, 14. oktober 2024, ob 20.15

Velika dvorana Kulturnega doma Nova Gorica

44. sezona / 1. koncert

ORKESTER
THERESIA

Enrico Onofri, dirigent

Mozart:
Alfa & Omega

ICONS

Sofinancira
Evropska unija

THERESIA
ORCHESTRA

Simfonija št. 1 v Es-duru, K. 16 in **Simfonija št. 41 v C-duru, K. 551**, znana kot »**Jupiter**«, zaokrožata celoten spekter simfoničnega razvoja Wolfganga Amadeusa Mozarta od zgodnjih let do konca njegovega življenja. Med njegovo prvo (1764) in zadnjo simfonijo (1788) je skoraj četrto stoletje, ki je zaznamovano s stalnim iskanjem kompozicijskih rešitev in novih možnosti, povezanih z razvojem te oblike. Kronologija Mozartovih del kaže, da se je s simfonijami ukvarjal v časovno neenakomernih pasutih in takrat pisal po več simfonij hkrati (devet ali deset zapored). To dokazuje njegovo motivacijo, s katero se je posvečal reševanju kompozicijskih vprašanj in izzivov simfonične oblike, ko se je prikradel do dobrih zamisli.

Ko je Mozart napisal *Prvo simfonijo*, je bil star osem let. Družina se je takrat mudila v Londonu, kjer sta sestra Nannerl in Amadeus, ki je bil čudežni otrok, nastopala na javnih koncertih. **Simfonija št. 1** je nastala po vzoru del Karla Friedricha Abela (1723–1787) in Johanna Christiana Bacha (1735–1782), ki sta bila v mestu priznana in pomembna skladatelja in organizatorja koncertov, in je napisana v treh stavkih, v slogu italijanske *Sinfonia avanti l'Opera* (Mozartove kasnejše simfonije imajo večinoma štiri stavke). *Prva simfonija* je še polna staromodnega razkošja, s katerim ni motil nobenega, še posebej ne očeta, ki je bdel nad njim, pazil na vzgojo in tudi na to, da skladateljsko ni zašel, da je ustrezal in dokazal, da obvlada trende tedanjega časa. Struktura dela se približuje obliki tridelne uverture: srednji počasni stavek oklepata dva po značaju bolj svetla in hitra stavka. Živahen impulz iz prvega se umakne, ko z neprekinjenim utripanjem triol nastopi z baročno dostojanstvenostjo obarvan drugi stavek. Šaljiv izraz zadnjega stavka spominja na opero buffo, pri razvoju katere je imel kasneje ključno vlogo prav Mozart sam. V tej prvi simfoniji velja omeniti tudi uporabo štiritonske figure, tako imenovani »motiv Jupiter«. Tukaj je prvič uporabil zaporedje tonov e-f-a-g, ki ga je še večkrat vključil v svoja dela, kot sta na primer *Simfonija K. 319* in finale zadnje *Simfonije K. 551*.

Nekatera njegova zgodnja dela so napisana spretno, jasno in umetniško, to velja tudi za *Prvo simfonijo*. Toda šele po izkušnjah v Mannheimu v letih 1777 in 1778 so se povsem razplamteli vsi njegovi atributi v simfonični glasbi. Mannheimsko simfonično izročilo je bilo v tistem času verjetno najboljše v Evropi, na Mozarta pa je vplivalo v trenutku in učinkovito.

Serenado št. 1 v D-duru, K. 100 je Mozart napisal v Salzburgu nekaj let po prvi simfoniji, leta 1769. Serenada je v formalnem smislu bolj prilagodljiva skladba, ki je največkrat napisana za praznovanja na prostem, in tudi Mozartova *Serenada št. 1* izkazuje te lastnosti. Od drugih podobnih del ali v primerjavi s simfonijami iz istega Mozartovega ustvarjalnega obdobja se razlikuje po lažjem slogu komponiranja, bolj raznoliki orkestraciji in prisotnosti več solističnih trenutkov, ki pihalom omogočajo,

da stopijo v ospredje in imajo vidno vlogo. Napisana je za godala brez violončela, za par oboj, rogova in trobenti. Začne se z Allegrom, ki ima zaradi opernih karakteristik pridih uverture. Pogosto se pred *Serenado* izvaja Mozartova *Koračnica v D-duru, K. 62*, saj so glasbeniki vkorakali v prostor med igranjem te glasbe – podobno kot na današnjih povorkah pihalni orkestri ali godbe.

Njegove zadnje tri simfonije, poleg »*Jupitra*« še *Simfonija v Es-duru, K. 543* in *Simfonija v g-molu, K. 550*, so nastale v treh mesecih, v poletju leta 1788. So apoteoza njegovih simfoničnih stvaritev. Obstaja več domnev, zakaj se je Mozart toliko trudil z zadnjimi tremi simfonijami. Predpostavlja se, da je upal na izvedbo in predstavitev vseh treh na javnem koncertu na Dunaju.

Simfonijo št. 41 v C-duru, K. 551 lahko razumemo kot sintezo (v hegllovskem smislu teze, antiteze in sinteze) dveh prejšnjih simfonij: prve (K. 543), ki združuje svetlobo in moč, ter druge (K. 550), ki je dramatična in čustvena. Zadnja simfonija predstavlja ultimativno krono Mozartovega simfoničnega ustvarjanja, kot da bi se zavedal, da je svojo glasbeno oporoko izlil prav v te strani partiture. Je mojstrovina neizmernih razsežnosti, v kateri vprašanja kontrapunkta, harmonije in zvočnosti razrešuje na najnaravnejši način. Struktura je kompleksna: jezik se pojavlja kot spoj različnih žanrov (simfonične in komorne glasbe, opere buffe), tematsko sfero označujejo prečne povezave motivičnih celic. Občudujoča je igriva lahkotnost, s katero obdeluje gradivo. Največjo sijajnost svoje ustvarjalne moči je pokazal v zadnjem stavku z osupljivim kontrapunktičnim znanjem. V tem delu pride do izraza tudi njegov občutek za melodično ubranost in harmoničnost; v simfoniji ni žrtvoval niti enega takta za kaj drugega kot to.

Zadnja simfonija uteleša tisto, kar je danes opredeljeno kot paradigma klasične simfonične oblike: štiri stavke, prvi in zadnji sta v hitrem tempu, drugi počasnejši, tretji je menuet s triom. Neobremenjen z normami katere koli glasbene oblike ali pričakovanji, je Mozart ustvaril delo, ki se razlikuje od ostalih. Njegova briljantnost, čustvena vsebina in kompleksnost presegajo vse, kar je ustvaril do tedaj. Je njegova najdaljša simfonija, povprečna izvedba traja nekaj več kot trideset minut. V vsakem stavku razvije glasbeni material do skrajnih meja, do popolnosti. Čeprav je do takrat veljalo, da je prvi stavek najopaznejši, je Mozart v svoji zadnji simfoniji najboljše prihranil za konec in največjo briljantnost položil v zadnji stavek. Ta je še vedno tradicionalni allegro v sonatni obliki, vendar je v njem povečal število tem s skrbno premišljenimi vstavki, od katerih so nekateri fugatno obdelani. Ko že deluje, da bo zadnji stavek izzvenel, Mozart presenetljivo vključi vseh pet tem v obrnjen kontrapunkt v kodi. Motiv s štirimi notami e-f-a-g – »motiv Jupiter«, ki začne stavek – skozi svoje številne predelave, kot začetek ponavljajočega se kanona in fuge,

ustvarja veliko napetost in daje dramatični impulz. Slednji v iskanju rešitve najde svojo razrešitev prav v zadnjih taktih.

Simfonija v C-duru zaključuje Mozartovo simfonično ustvarjalnost z mladostno »mogočnostjo grškega boga«. J. B. Cramer je to simfonijo prvi imenoval »*Jupiter*«, ker je hotel poudariti njeno božansko dovršenost. Ime so ji prvič javno dodali v sporedu koncerta Kraljeve filharmonije v Londonu leta 1821 in od takrat je s tem imenom neločljivo povezana.

Orkester Theresia je ugleden mednarodni mladinski orkester, ki se posveča predvsem izvedbi repertoarja resne (stare, klasične) glasbe na zgodovinskih glasbilih. Orkester, poimenovan po avstrijski cesarici Mariji Tereziji, je bil ustanovljen leta 2012 na pobudo skupine zdajšnjih podpornikov – mecenov orkestra. Združuje glasbenike, mlajše od 28 let, ki so specializirani za historično izvajalsko prakso in prihajajo iz vodilnih evropskih glasbenih institucij za tovrstno glasbo, ki jih usmerjajo na poti v profesionalno življenje. Orkester se večkrat med letom sestane in vadi ter izpopolnjuje svoje izvajanje pod vodstvom mednarodno priznanih umetnikov in dirigentov. Nastopa na prestižnih prizoriščih, v priznanih gledališčih in na uglednih festivalih po vsej Evropi. Vzporedno s tem projekt Theresia udeležencem omogoča posebej zanje pripravljen program, s katerim krepijo razvoj poglobitnih spretnosti za pridobivanje zahtevanih poklicnih vrtilin. Theresia vodi tudi ambadorski program, ki je namenjen tako promociji resne glasbe med mladim občinstvom v več evropskih državah kot tudi spodbujanju kulturnega povezovanja in dialoga. Glasbeniki orkestra prihajajo iz več kot 40 različnih držav z vsega sveta, imajo rezidence in koncerte po vsej Evropi v Avstriji, Estoniji, Franciji, Nemčiji, Italiji, na Poljskem, v Sloveniji in Švici. Posnetke orkestra najdemo pri nemški založbi CPO, ki z orkestrom sodeluje v smislu dolgoročnega partnerstva in vključuje izdajo albumov z deli Matthesona, Krausa, Eichnerja, Cimarose, Rossinija in Traette. Orkester Theresia je trenutno sofinanciran iz programa Evropske komisije Ustvarjalna Evropa v okviru projekta Empower. Je član Evropske mreže za staro glasbo (REMA) in Evropske Mozartove poti (EMW) – kulturne poti, ki jo podpira Svet Evrope.

Violinist in dirigent **Enrico Onofri** je odraščal v starinskem ateljeju svojih staršev v Raveni, obkrožen z lepoto preteklosti, zato je že od začetka glasbenega šolanja gojil posebno strast do starih glasbenih praks. Kot dirigent in solist je raziskoval repertoar od 17. do 20. stoletja in s poznavanjem zgodovinskih praks, ki so izjemni vir navdiha za nove ideje in razsežnosti v interpretaciji, ustvaril svoj osebni jezik. Ko ga je Jordi Savall še kot študenta povabil za koncertnega mojstra skupine La Capella Real, je kmalu začel sodelovati z zasedbami, kot sta Concentus Musicus Wien in Il Giardino Armonico, ki ju je kot koncertni mojster in solist vodil med letoma 1987 in 2010. Leta 2002 je pričel dirigentsko kariero, s katero je požel veliko priznanj,

in se odzval na številna povabila orkestrov, opernih hiš in festivalov po vsej Evropi, na Japonskem in v Kanadi. Onofri je pridružen dirigent Münchenskega komornega orkestra, umetniški partnerski dirigent Avstro-ogrske Haydnove filharmonije, pridružen dirigent Nacionalnega orkestra pokrajine Auvergne, ustanovitelj ansambla Imaginarium, umetniški direktor in dirigent baročnega orkestra Real Câmara ter nekdanji glavni dirigent Filarmonice Toscanini. Leta 2019 je prejel nagrado F. Abbiati kot najboljši solist leta.

Metka Sulič

ČLANI ORKESTRA THERESIA

Violina

Gemma Longoni (koncertna mojstrica), Laura Alexander, Maddalena Bortot, Elana Cooper, Begoña Hernández Gallardo, Julia Hernández Sánchez, Giulia Manfredini, Lorenzo Molinetti, Filippo Passarella, Anna Perl, Camille Poirier-Lachance, Jenna Ragggett, Tereza Šmídová

Viola

Hannah Gardiner, Elisabeth Mair, Helena Reguera Rivero, Luis Manuel Vicente Beltran

Violončelo

Marta Jiménez Ramírez, Anna Johannsen, Feliu Llobet Caixach

Kontrabas

Margherita Naldini, Arisa Yoshida

Flavta

Eva Ivanova Dyatlova, Ching-Yao Wang

Oboa

María Jesús Moreno Ciudad, Maria Plucińska

Fagot

Francisco Javier Sanchez Castillo, Hannah Voß

Rog

Janire de Paz Rivas, Márton Kóródi

Trobenta

Mauro María Musarra, Emanuele Resini

Timpani

Jarick Bruinsma

SPORED:

- **Wolfgang A. Mozart (1756–1791):**

Simfonija št. 1 v Es-duru, K. 16

Allegro molto

Andante

Presto

Serenada št. 1 v D-duru, K. 100

Allegro

Andante

Menuetto: Trio

Allegro

Menuetto: Trio

Allegro

***

Simfonija št. 41 v C-duru, K. 551, »Jupiter«

Allegro vivace

Andante cantabile

Menuetto

Molto allegro

NAPOVEDUJEMO:

- **23.–27. oktober 2024**

Kulturni dom Nova Gorica in Vila Vipolže

OKTOBER JAZZ

Fi!Da?Li* / JAN STURIALE 4TET / BOŠTJAN SIMON /

PAAL NILSSEN – LOVE: CIRCUS / ERIK FRIEDLANDER'S »THE THROW«

- **Ponedeljek, 4. november 2024, ob 20.15**

Velika dvorana

KLAVIRSKI DUO GORIŠEK LAZAR

Bojan Gorišek, klavir

Milko Lazar, klavir

44. Glasbeni abonma / 2. koncert

- **Četrtek, 14. november 2024, ob 20.00**

Velika dvorana

FAKE ORCHESTRA in LARA GRBIČ

Ana Vipotnik, glas, **Boštjan Gombač**, glas, klarinet, flavta, **Primož Fleischman**, saksofon, **Igor Leonardi**, kitara, brenkala, **Tadej Kampl**, bas, **Lovro Bone**, bobni, **Lara Grbič**, glas (gostja)

Izredni koncert

- **Ponedeljek, 2. december 2024, ob 20.15**

Velika dvorana

FESTIVALSKI ORKESTER POA

Tilen Draksler, dirigent

Mitja Dragolič, dirigent

44. Glasbeni abonma / 3. koncert

- **Sreda, 4. december 2024, ob 20.00**

Velika dvorana

DRAGO MISLEJ MEF & NOVELE:

Predstavitve novega albuma in knjige

Izredni koncert

- **Četrtek, 12. december 2024, 20.00**

Velika dvorana

ZA BOŽIČ DOMA

TANJA SREDNIK KVARTET: Tanja Srednik, vokal, **Blaž Jurjevčič**, klavir, **Jaka Krušič**, kontrabas, **Gregor Hrovat**, bobni

Komorni orkester NOVA

Blaž Pahor, dirigent

Izredni koncert

KULTURNI DOM
NOVA GORICA

Glasba

Galerija

Film

Bevkov trg 4
5000 Nova Gorica

E: pr@kulturnidom-ng.si

W: www.kulturnidom-ng.si

T: +386 (0)5 335 40 13